

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐ
ของเทศบาลตำบลห้วยข้าวกล้า
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

จัดทำโดย
งานนิติการ

เทศบาลตำบลห้วยข้าวกล้า
อำเภอจุน จังหวัดพะเยา

ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงการทุจริต มี ๖ ขั้นตอน ดังนี้

- ๑) การคัดเลือกกระบวนการ หรือโครงการที่มีความเสี่ยงการทุจริต
- ๒) การกำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต
- ๓) การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
- ๔) การประเมินความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต
- ๕) การจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต

ขั้นตอนที่ ๑ การคัดเลือกกระบวนการหรือโครงการที่มีความเสี่ยงการทุจริต

คณะกรรมการบริหารจัดการความเสี่ยงของเทศบาลตำบลห้วยข้าวก่ำ ได้มีมติประเมินความเสี่ยงด้านการใช้จ่ายงบประมาณ โดยพิจารณาเลือกโครงการที่จะดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ที่มีวงเงินงบประมาณสูงสุด จำนวน ๑ โครงการ ซึ่งการที่ถูกพิจารณาคัดเลือกให้มีการประเมินความเสี่ยงการทุจริต คือ

โครงการ จัดซื้อรถบรรทุกขยะ ขนาด ๖ ตัน ๖ ล้อ ปริมาตรกระบอกลูบไม่ต่ำกว่า ๖,๐๐๐ ซีซี หรือกำลังเครื่องยนต์สูงสุดไม่ต่ำกว่า ๑๗๐ กิโลวัตต์ จำนวน ๑ คัน

งบประมาณ ๒,๕๐๐,๐๐๐ บาท (สองล้านห้าแสนบาทถ้วน)

ขั้นตอนที่ ๒ การกำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต

๒.๑ ระบุการกำหนดความต้องการและจัดทำคุณลักษณะ (Spec)

- การกำหนดเกณฑ์ที่เอื้อประโยชน์: มีการกำหนดคุณลักษณะเฉพาะที่ตรงกับรถยนต์รุ่นใดรุ่นหนึ่งหรือยี่ห้อใดตัวหนึ่งอย่างเจาะจงเกินความจำเป็น (เช่น ระบุฐานล้อ หรือรัศมีวงเลี้ยวที่ตรงเป๊ะกับยี่ห้อเดียว)

๒.๒ ระบุการจัดซื้อจัดจ้าง

- การสมยอมกันในการเสนอราคา (ฮั้วประมูล): ผู้เข้าประมูลอาจเป็นเครือข่ายเดียวกัน มีการตกลงส่วนแบ่งหรือหลีกเลี่ยงการแข่งขันอย่างเป็นธรรม

๒.๓ ระบุการตรวจรับพัสดุ

- การตรวจรับไม่ตรงตามสเปก: รถที่ส่งมอบอาจมีอุปกรณ์เสริมไม่ครบตามที่ระบุในสัญญา หรือเป็นรถค้ำสต่อกรุ่นเก่า แต่คณะกรรมการตรวจรับยอมลงนามให้ผ่าน

ขั้นตอนที่ ๓ การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในหน่วยงานของรัฐ

เทศบาลตำบลห้วยข้าวก่ำ กำหนดเกณฑ์สำหรับใช้ในการประเมินความเสี่ยงการทุจริตในหน่วยงานของรัฐของกระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมิน โดยพิจารณาจากจาก ๒ ปัจจัยคือด้านโอกาส (Likelihood) และด้านผลกระทบ (Impact) และการให้คะแนนทั้ง ๒ ปัจจัย รายละเอียด ดังนี้

๑. ด้านโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood: L)

กำหนดเป็น ๕ ระดับ เพื่อดูความถี่หรือความเป็นไปได้ที่จะเกิดทุจริตในขั้นตอนนี้

๕ (สูงมาก): มีช่องโหว่ทางระเบียบชัดเจน หรือเคยเกิดเหตุการณ์ทำนองนี้บ่อยครั้งในอดีต

๔ (สูง): มีโอกาสเกิดสูงเนื่องจากขาดการตรวจสอบที่เข้มงวด

๓ (ปานกลาง): มีโอกาสเกิดเป็นครั้งคราว หรือมีระเบียบควบคุมแต่ไม่รัดกุมพอ

๒ (น้อย): โอกาสเกิดน้อย เนื่องจากมีขั้นตอนการตรวจสอบหลายชั้น

๑ (น้อยมาก): แทบไม่มีโอกาสเกิด เพราะระบบการจัดซื้อจัดจ้างผ่าน e-GP มีความโปร่งใสสูง

๒. ด้านผลกระทบ (Impact: I)

ประเมินความเสียหายหากเกิดการทุจริตขึ้นจริง (เน้นทั้งงบประมาณและชื่อเสียงองค์กร)

๕ (สูงมาก): งบประมาณเสียหายเกิน ๑๐% ของมูลค่าโครงการ หรือถูกชี้มูลความผิดทางอาญา/วินัยร้ายแรง

๔ (สูง): งบประมาณเสียหายสูง (เช่น ซื้อแพงกว่าราคากลางมาก) หรือถูกร้องเรียนผ่านสื่อ

๓ (ปานกลาง): ส่งผลกระทบต่อการทำงานตามตัวชี้วัด หรือต้องแก้ไขสัญญา/ที่โออาร์ใหม่

๒ (น้อย): ความเสียหายทางการเงินเล็กน้อย หรือเกิดความล่าช้าในการส่งมอบ

๑ (น้อยมาก): แทบไม่กระทบต่อเป้าหมายโครงการ

๓. การประเมินระดับความเสี่ยง (Risk Matrix) นำค่า L x I มาคำนวณเพื่อหาคะแนนความเสี่ยงรวม ซึ่งแบ่งเป็น ๔ ระดับ (Matrix ๕ x ๕)

คะแนน	ระดับความเสี่ยง	สีสัญลักษณ์	แนวทางจัดการ
๑๕ - ๒๕	สูงมาก	แดง	ต้องมีมาตรการจัดการทันทีและรายงานผู้บริหาร
๙ - ๑๔	สูง	ส้ม	ต้องจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยง
๔ - ๘	ปานกลาง	เหลือง	เฝ้าระวังและปรับปรุงขั้นตอนการทำงาน
๑ - ๓	ต่ำ	เขียว	ยอมรับความเสี่ยงได้ แต่ต้องมีการติดตาม

ขั้นตอนที่ ๔ การประเมินความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

การประเมินความรุนแรงของความเสี่ยง (Risk Severity) ในโครงการจัดซื้อรถบรรทุกขยะ ขนาด ๖ ตัน ของเทศบาลตำบลห้วยข้าวกล้า โดยใช้เกณฑ์สำหรับใช้ในการประเมินความเสี่ยงการทุจริตในในหน่วยงานของรัฐ ดังนี้

ประเด็นความเสี่ยง	ค่าความเสี่ยง (โอกาสเกิด x ผลกระทบ)	ระดับความรุนแรง (I)	เหตุผลประกอบการประเมิน
๑.การกำหนดเกณฑ์ที่เอื้อประโยชน์: มีการกำหนดคุณลักษณะเฉพาะที่ตรงกับรถยนต์รุ่นใดรุ่นหนึ่งหรือยี่ห้อใดตัวหนึ่งอย่างเจาะจงเกินความจำเป็น (เช่น ระบุฐานล้อ หรือ	๔ x ๓	๔ (สูง)	หากกำหนดสเปกเอื้อให้รถยี่ห้อใดยี่ห้อหนึ่ง จะทำให้ขาดการแข่งขันที่ธรรม และอาจถูกคู่แข่งรายอื่นร้องเรียนจนต้องระงับการจัดซื้อ

รัศมีวงเลี้ยวที่ตรงเป๊ะกับยี่ห้อเดียว)			
๒.การสมยอมกันในการเสนอราคา (ฮั้วประมูล): ผู้เข้าประมูลอาจเป็นเครือข่ายเดียวกัน มีการตกลงส่วนแบ่งหรือหลีกเลี่ยงการแข่งขันอย่างเป็นธรรม	๕ x ๕	๕ (สูงมาก)	เป็นความผิดตาม พ.ร.บ. ฮั้วฯ ซึ่งมีโทษทางอาญาร้ายแรง และทำให้ อบต. ต้องจ่ายเงินงบประมาณสูงกว่าที่ควรจะเป็น
๓.การตรวจรับไม่ตรงตามสเปก: รถที่ส่งมอบอาจมีอุปกรณ์เสริมไม่ครบตามที่ระบุในสัญญาหรือเป็นรถค้ำสต็อกรุ่นเก่า แต่คณะกรรมการตรวจรับยอมลงนามให้ผ่าน	๓ x ๓	๓ (ปานกลาง)	ส่งผลให้ อบต. ได้พัสดุที่คุณภาพไม่สมราคา และอาจมีปัญหาการซ่อมบำรุงในระยะยาว
๔.การใช้รถผิดวัตถุประสงค์: การนำรถส่วนกลางไปใช้เป็นรถประจำตำแหน่ง หรือใช้ในภารกิจส่วนตัว (การทุจริตต่อเวลาและน้ำมันเชื้อเพลิง)	๓ x ๔	๔ (สูง)	แม้มูลค่าความเสียหายต่อน้ำมันเชื้อเพลิงอาจไม่สูงมาก แต่มีผลกระทบต่อภาพลักษณ์องค์กรและความเสี่ยงทางวินัยสูงมาก

ขั้นตอนที่ ๕ การจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต

คณะกรรมการบริหารจัดการความเสี่ยงเทศบาลตำบลห้วยข้าวก่ำ ได้จัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงสำหรับโครงการจัดซื้อรถบรรทุกของเทศบาลตำบลห้วยข้าวก่ำ โดยแบ่งออกเป็น ๓ ระยะ ดังนี้

๑. มาตรการป้องกันล่วงหน้า โดยมุ่งเน้นการจำกัดโอกาสการทุจริตตั้งแต่ระยะวางแผนโครงการ โดยมีแนวทางปฏิบัติดังนี้

๑.๑ มาตรการป้องกันการกำหนดคุณลักษณะเฉพาะที่เอื้อประโยชน์ต่อผู้ประกอบการรายใดรายหนึ่ง

- ให้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำร่างขอบเขตของงาน (TOR) และคุณลักษณะเฉพาะจากบุคลากรหลากหลายกองงาน เพื่อให้เกิดการตรวจสอบถ่วงดุล พร้อมทั้งพิจารณาเชิญตัวแทนภาคประชาชนหรือผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกเข้าร่วมสังเกตการณ์

- กำหนดให้มีการสืบราคาตลาดจากผู้แทนจำหน่ายไม่น้อยกว่า ๓ ราย เพื่อใช้ประกอบการกำหนดราคากลาง โดยต้องถือปฏิบัติตามบัญชีราคามาตรฐานครุภัณฑ์ของสำนักงานงบประมาณอย่างเคร่งครัด

๑.๒ มาตรการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารภาครัฐเชิงรุก

- ดำเนินการเผยแพร่ร่างขอบเขตของงาน (TOR) ผ่านระบบเครือข่ายสารสนเทศของเทศบาลตำบลห้วยข้าวเก่า และระบบจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ (e-GP) เพื่อรับฟังความคิดเห็นหรือคำวิจารณ์จากสาธารณชนก่อนเริ่มกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง

๒. มาตรการเฝ้าระวังระหว่างดำเนินการ โดยมุ่งเน้นการตรวจสอบเพื่อค้นหาความผิดปกติในขั้นตอนการคัดเลือกผู้เสนอราคาและการตรวจรับพัสดุ

๒.๑ มาตรการตรวจสอบความสัมพันธ์ของผู้เสนอราคา

- ให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องดำเนินการตรวจสอบความเชื่อมโยงของผู้เสนอราคาในด้านความสัมพันธ์เชิงบริหารหรือเงินทุน (อาทิ สถานที่ตั้งสำนักงาน หมายเลขโทรศัพท์ติดต่อ หรือโครงสร้างผู้ถือหุ้นกลุ่มเดียวกัน) เพื่อป้องกันพฤติการณ์การสมยอมราคา (ฮั้วประมูล)

๒.๒ มาตรการยกระดับความเข้มงวดในการตรวจรับพัสดุ

- กำหนดให้คณะกรรมการตรวจรับพัสดุดำเนินการบันทึกภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหวขณะปฏิบัติหน้าที่โดยละเอียด โดยเน้นการตรวจสอบความถูกต้องของหมายเลขเครื่องยนต์ หมายเลขตัวถัง และอุปกรณ์ประกอบรถยนต์ให้ตรงตามข้อกำหนดในสัญญา

- ให้คณะกรรมการตรวจรับพัสดุลงนามรับรองผลการตรวจรับว่าเป็นพัสดุใหม่ที่ไม่เคยผ่านการใช้งานมาก่อนและมีใช้พัสดุดังกล่าวครบถ้วน

๓. มาตรการกำกับดูแลภายหลังการจัดซื้อ โดยมุ่งเน้นการบริหารจัดการพัสดุให้เป็นไปตามระเบียบและป้องกันการนำทรัพย์สินราชการไปใช้ประโยชน์ส่วนตน:

๓.๑ มาตรการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและแจ้งเบาะแส

- จัดให้มีช่องทางรับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตที่เข้าถึงได้โดยง่าย อาทิ กล่องรับเรื่องร้องเรียน (ตู้ ป.ป.ช. ประจำ อบต.) หรือช่องทางรับแจ้งเบาะแสผ่านเว็บไซต์หลักของหน่วยงาน